Parlament Europejski
2024-2029

Komisja Rybołówstwa

2025/2054(INI)

24.9.2025

PROJEKT SPRAWOZDANIA

w sprawie znaczenia dyplomacji morskiej dla konkurencyjności rybołówstwa i akwakultury w UE
(2025/2054(INI))

Komisja Rybołówstwa

Sprawozdawczyni: Željana Zovko

SPIS STREŚCI

Strona

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO 3

UZASADNIENIE 9

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie znaczenia dyplomacji morskiej dla konkurencyjności rybołówstwa i akwakultury w UE

(2025/2054(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 43,

– uwzględniając Konwencję Narodów Zjednoczonych o prawie morza z 10 grudnia 1982 r.,

– uwzględniając wspólną politykę rybołówstwa UE oraz jej wymiar zewnętrzny,

– uwzględniając komunikat Komisji z 5 czerwca 2025 r. pt. „Europejski pakt na rzecz wszechoceanu” (COM(2025)0281) oraz wspólny komunikat Komisji i Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa z 24 czerwca 2022 r. pt. „Wyznaczenie kierunku działań na rzecz zrównoważonej niebieskiej planety – wspólny komunikat w sprawie unijnego programu międzynarodowego zarządzania oceanami” (JOIN(2022)0028), w którym określono cztery kluczowe priorytety: wzmocnienie globalnych ram zarządzania oceanami, osiągnięcie zrównoważonego wykorzystywania oceanów do 2030 r., poprawa bezpieczeństwa morskiego i ochrony na morzu oraz postęp w nauce i wiedzy o oceanach,

– uwzględniając swoje poprzednie rezolucje w sprawie zarządzania oceanami, rybołówstwa i niebieskiej gospodarki,

– uwzględniając art. 55 Regulaminu,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Rybołówstwa (A10-0000/2025),

A. mając na uwadze, że oceany i morza zajmują 71 % powierzchni Ziemi i ponad 65 % terytorium UE; mając na uwadze, że UE nadzoruje największy na świecie wspólny obszar morski, obejmujący 25 mln km² wyłącznych stref ekonomicznych i linię brzegową o długości ponad 70 000 km, oraz że 40 % jej obywateli mieszka w odległości do 50 km od morza;

B. mając na uwadze, że unijna flota rybacka, która uosabia obecność UE na morzach i liczy około 69 000 statków, jest jedną z najbardziej zrównoważonych i ściśle regulowanych flot rybackich na świecie, lecz mierzy się z malejącymi kontyngentami, wysokimi kosztami operacyjnymi, uciążliwymi regulacjami i nieuczciwą konkurencją ze strony państw nienależących do UE, w których obowiązują niższe standardy;

C. mając na uwadze, że UE importuje 70 % żywności pochodzenia morskiego, przez co tworzy zależność strategiczną, osłabia samowystarczalność i naraża branżę na

nieuczciwe praktyki;

D. mając na uwadze, że UE należy do 18 regionalnych organizacji ds. zarządzania rybołówstwem i odgrywa wiodącą rolę w wielostronnych negocjacjach w sprawie przepisów dotyczących zarządzania rybołówstwem i praktyk ochrony środowiska morskiego oraz ich wdrażania;

E. mając na uwadze, że zakwaszenie oceanów, odpady morskie, degradacja siedlisk i zmiana klimatu zagrażają bioróżnorodności mórz, podczas gdy nielegalne, nieraportowane i nieuregulowane połowy (połowy NNN) oraz floty cieni zagrażają bioróżnorodności i rybołówstwu w UE i powodują nieuczciwą konkurencję;

F. mając na uwadze, że brexit spowodował nowe komplikacje w zarządzaniu rybołówstwem unijnym na wodach północno-wschodniego Atlantyku, gdyż wpłynął na przydział kontyngentów, dostęp do łowisk i dynamikę handlu;

Wzmocnienie dyplomacji oceanicznej

1. podkreśla, że UE jest wyjątkowo predysponowana, aby przewodzić globalnemu zarządzaniu oceanami, z uwagi na wielkość jej obszaru morskiego, jej wagę gospodarczą oraz wiodącą rolę w dziedzinie prawa i regulacji; przypomina, że UE ma największą wyłączną strefę ekonomiczną na świecie i już podejmuje działania na rzecz zabezpieczenia swoich zasobów morskich dla przyszłych pokoleń;

2. apeluje o włączenie dyplomacji oceanicznej do wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE, aby bronić porządku morskiego opartego na zasadach, zapewnić zrównoważoną eksploatację zasobów morskich, promować normy unijne oraz przeciwdziałać połowom NNN i flotom cieni, piractwu oraz wrogim lub brutalnym działaniom wobec unijnych statków rybackich i unijnej infrastruktury, zwłaszcza infrastruktury podmorskiej, za pomocą szczególnych środków, takich jak misje morskie;

3. z zadowoleniem odnotowuje Europejski pakt na rzecz wszechoceanu jako zintegrowaną strategię łączącą bezpieczeństwo morskie, ochronę handlu, odpowiedzialność za środowisko i dyplomację; podkreśla, że dzięki połączeniu operacji morskich, nadzoru nad infrastrukturą, środków związanych z ubezpieczeniami i stabilizacją rynkową, wzmocnionej cyberobrony i skutecznego egzekwowania prawa UE może utrzymać bezpieczne i niezawodne szlaki handlowe, a tym samym zwiększyć swoją wiarygodność i siłą przywódczą w globalnym porządku opartym na zasadach;

4. z zadowoleniem odnotowuje spodziewany wkrótce nowy pakt na rzecz regionu śródziemnomorskiego jako inicjatywę przewodnią mającą na celu wzmocnienie pokoju, stabilności i dobrobytu w tym regionie; wzywa Komisję, aby w ścisłej współpracy z Unią dla Śródziemnomorza i innymi organami regionalnymi priorytetowo traktowała wdrażanie tego paktu oraz wykorzystała doświadczenia i najlepsze praktyki z poprzednich takich inicjatyw, by zapewnić wymierne korzyści dla społeczności nadbrzeżnych i ekosystemów, a także odporność gospodarczą w całym basenie;

5. wzywa Komisję, aby w pełni wykorzystywała skuteczną dyplomację oceaniczną jako strategiczne narzędzie umożliwiające postęp w realizacji wspólnych celów za

pośrednictwem regionalnych organizacji ds. zarządzania rybołówstwem i umów o partnerstwie w sprawie zrównoważonych połowów, ze szczególnym naciskiem na prawdziwie równe warunki działania i uczciwą konkurencję między rybakami z UE a rybakami z państw nienależących do UE, a jednocześnie podkreśla, że UE musi utrzymać flotę rybacką, która będzie mogła czerpać korzyści z nowych uprawnień do połowów w wyniku rozszerzenia umów o partnerstwie w sprawie zrównoważonych połowów;

6. popiera włączenie przepisów dotyczących bezpieczeństwa morskiej infrastruktury krytycznej do umów handlowych i partnerstw UE, dzięki czemu bezpieczeństwo morskie stanie się zasadniczym elementem unijnej strategii Global Gateway oraz zewnętrznego programu gospodarczego i dyplomatycznego UE;

7. z aprobatą odnotowuje wspólny komunikat Komisji z 24 czerwca 2022 r. w sprawie unijnego programu międzynarodowego zarządzania oceanami oraz niedawne przyjęcie przez Komisję Europejskiego paktu na rzecz wszechoceanu, wspieranego środkami finansowymi w wysokości 1 mld EUR, co ma na celu ochronę bioróżnorodności morskiej i wzmocnienie rozwoju zrównoważonej niebieskiej gospodarki; z zadowoleniem odnotowuje, że Europejski pakt na rzecz wszechoceanu włączono do Kompasu konkurencyjności dla UE jako strategiczny element długoterminowego wzrostu UE;

8. apeluje do UE, aby wspierała zainteresowane strony w tworzeniu europejskiego morskiego sojuszu przemysłowego, który łączyłby rybołówstwo, akwakulturę, przemysł stoczniowy, inwestycje strategiczne i technologię, przy uznaniu współzależności wszystkich sektorów morskich pod względem konkurencyjności, zatrudnienia, transformacji ekologicznej i cyfrowej oraz zrównoważonego wykorzystania zasobów morskich;

9. wzywa Europejską Służbę Działań Zewnętrznych, aby znacznie zwiększyła inwestycje w szkolenie europejskich dyplomatów w kwestiach związanych z oceanami, ze szczególnym naciskiem na pogłębianie wiedzy specjalistycznej w zakresie zarządzania obszarami morskimi i oceanicznymi w delegaturach i misjach UE w państwach nienależących do UE, zwłaszcza w państwach nadbrzeżnych; apeluje o zaangażowanie Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych w promowanie strategicznego znaczenia Europejskiego paktu na rzecz wszechoceanu;

Konkurencyjność rybołówstwa i akwakultury

10. zaznacza, że należy zmniejszyć obciążenia administracyjne i przyspieszyć procedury dotyczące projektów zwiększających bezpieczeństwo żywnościowe; apeluje o uproszczenie dostępu do obszarów lądowych i przybrzeżnych poprzez współpracę z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym i władzami lokalnymi, co stanowi zasadniczy krok w kierunku utrzymania zrównoważonego i konkurencyjnego sektora akwakultury;

11. apeluje do Komisji o dogłębną ocenę czynników i tendencji strukturalnych wpływających na długoterminową stabilność i rentowność rybołówstwa;

12. apeluje o ukierunkowane środki zapewniające wymianę pokoleń i zwiększenie atrakcyjności pracy w rybołówstwie dzięki inwestycjom w nowoczesne, bezpieczne i

scyfryzowane floty rybackie, programy szkoleniowe, inicjatywy na rzecz zapobiegania chorobom i poprawę warunków pracy; wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby wzmocniły porty i kontrole celne, w pełni wykorzystując nową agencję celną UE, chroniły rybaków przed przemytnikami narkotyków i przemytnikami migrantów oraz poprawiły identyfikowalność importowanych produktów morskich;

13. apeluje o wspieranie odnowy flot rybackich w regionach najbardziej oddalonych, aby zabezpieczyć przyszłość sektora rybołówstwa w tych regionach oraz wnieść wkład w zrównoważony rozwój lokalny; zwraca się do Komisji, aby zapewniła szczególną rolę regionów najbardziej oddalonych w unijnych umowach o partnerstwie w sprawie zrównoważonych połowów z krajami lub regionami ościennymi, na przykład w formie wsparcia infrastruktury, floty lub wsparcia sektorowego;

14. wzywa Komisję, aby promowała świadomość konsumentów i zachęcała, by domagali się przejrzystości i identyfikowalności, przez zapewnianie szczegółowych informacji na temat pochodzenia, jakości i zrównoważonego charakteru żywności pochodzenia morskiego; podkreśla, że należy opracować normy rynkowe gwarantujące równe warunki działania w przypadku żywności i innych produktów pochodzenia morskiego importowanych do UE, przez zadbanie, aby spełniały one porównywalne kryteria środowiskowe i kryteria zrównoważoności;

15. apeluje o natychmiastowe usunięcie barier regulacyjnych we wspólnej polityce rybołówstwa, które utrudniają wysiłki na rzecz dekarbonizacji i odnowy floty, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb flot rybackich w regionach najbardziej oddalonych;

Przywództwo w dziedzinie środowiska i nauki

16. z zadowoleniem odnotowuje, że UE przewodzi globalnemu zarządzaniu oceanami, szczególnie dzięki swej roli w tworzeniu koalicji o wysokim poziomie ambicji na rzecz bioróżnorodności poza jurysdykcją krajową z udziałem 52 krajów; apeluje, aby szybko ratyfikować i wdrożyć Porozumienie na podstawie Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, dotyczące ochrony i zrównoważonego wykorzystywania morskiej różnorodności biologicznej na obszarach znajdujących się poza jurysdykcją krajową, tak by zapewnić skuteczną ochronę obszarów pełnomorskich i zrównoważone zarządzanie nimi;

17. apeluje o promowanie międzynarodowego moratorium na górnictwo głębokomorskie przez Komisję i państwa członkowskie, w tym za pośrednictwem Międzynarodowej Organizacji Dna Morskiego, do czasu gdy kompleksowe badania naukowe wykażą, że taką działalnością można zarządzać w sposób, który nie prowadzi do utraty bioróżnorodności ani do degradacji ekosystemów; apeluje do wszystkich krajów o stosowanie zasady ostrożności i poparcie tego moratorium w duchu globalnej odpowiedzialności za środowisko;

18. apeluje o szybkie wyznaczenie chronionych obszarów morskich w Antarktyce, w tym na Morzu Weddella i na Półwyspie Antarktycznym; wzywa Komisję do aktywnego działania na rzecz tych morskich obszarów chronionych w ramach wyważonej reakcji na rosnące ambicje innych podmiotów globalnych w tych regionach;

19. popiera zobowiązanie zawarte w Europejskim pakcie na rzecz wszechoceanu dotyczące ustanowienia ogólnoeuropejskiej inicjatywy w zakresie obserwacji oceanów, stanowiącej podstawę lepszego zrozumienia ekosystemów morskich i zarządzania nimi; apeluje o zacieśnienie współpracy badawczo-innowacyjnej w UE, tak by poprawić współpracę naukową w odniesieniu do mórz i umocnić wiodącą rolę UE w dziedzinie oceanografii;

Polityka handlowa i globalne zarządzanie oceanami

20. zwraca uwagę na odpowiedzialność UE za utrzymanie wiodącej pozycji na forach międzynarodowych przez dążenie do multilateralizmu, angażowanie się w relacje ze Stanami Zjednoczonymi i ustanawianie globalnych norm odnoszących się do zrównoważonego wykorzystywania mórz i do uczciwej konkurencji;

21. z zadowoleniem odnotowuje decyzję przyjętą przez Specjalny Komitet ds. Rybołówstwa ustanawiającą długoterminowe ustalenia między UE a Zjednoczonym Królestwem zapewniające pełny wzajemny dostęp do wód połowowych do 30 czerwca 2038 r.; zwraca się do Komisji, aby nadal stanowczo sprzeciwiała się decyzjom jednostronnym, które de facto ograniczałyby dostęp rybaków z UE do wód Zjednoczonego Królestwa;

22. wzywa UE do zacieśnienia współpracy z Norwegią za pośrednictwem obrad okrągłego stołu na wysokim szczeblu w sprawie dialogu na temat rybołówstwa i oceanów, tak by rozstrzygnąć zaległe problemy oraz zapewnić sprawiedliwe i równe warunki działania rybakom z UE i Norwegii;

23. wzywa Komisję, aby zwiększyła jasność prawa w odniesieniu do niezrównoważonych praktyk połowowych, które mogą skutkować uruchomieniem unijnych środków egzekucyjnych, w tym ograniczeń handlowych takich jak zakazy przywozu, w celu podniesienia zdolności UE do przeciwdziałania niezrównoważonym praktykom na całym świecie;

Środki budżetowe i instytucjonalne

24. zdecydowanie podkreśla, że potrzebne jest znaczące finansowanie dyplomacji oceanicznej, zwłaszcza w celu utrzymania strategicznego sektora rybołówstwa; z zaniepokojeniem zauważa, że we wnioskach dotyczących kolejnych wieloletnich ram finansowych przewidziano jedynie 2 mld EUR na rybołówstwo i akwakulturę na lata 2028–2034, co stanowi zaledwie jedną trzecią poprzedniego poziomu finansowania;

25. wzywa Komisję, aby zapewniła rybakom i innym zainteresowanym stronom niebieskiej gospodarki skuteczny i prostszy dostęp do instrumentów finansowania, takich jak Europejski Fundusz Konkurencyjności, który wspiera inwestycje w zrównoważoną niebieską gospodarkę, oraz unijny Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – „Globalny wymiar Europy”, który stanowi podstawę dyplomacji oceanicznej i zwalczania połowów NNN, a także do uzupełniających źródeł finansowania, takich jak Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, REPowerEU, „Horyzont Europa” i Europejski Bank Inwestycyjny;

°

° °

26. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.

UZASADNIENIE

Gospodarka morska Europy to fundament jej dobrobytu – niebieska gospodarka wnosi rocznie 250 mld EUR wartości dodanej brutto, zapewnia 5 mln miejsc pracy i podtrzymuje funkcjonowanie handlu światowego, jako że transport morski obsługuje 90 % wartości handlu międzynarodowego i 80 % unijnego handlu zagranicznego, a 99 % międzykontynentalnego ruchu internetowego odbywa się za pośrednictwem kabli podmorskich.

Rybołówstwo łodziowe to filar wielu społeczności nadbrzeżnych. Jest źródłem utrzymania, pozwala podtrzymywać tradycje i zapewnia bezpieczeństwo żywnościowe. Mierzy się jednak z osłabieniem wymiany pokoleń i nieatrakcyjnymi warunkami pracy. W szczególności flota rybacka na Morzu Śródziemnym składa się głównie z małych jednostek, które stanowią około 80 % całej floty unijnej w tym regionie, i już teraz boryka się z licznymi wyzwaniami obniżającymi atrakcyjność i stabilność społeczno-gospodarczą sektora.

Wspólna polityka rybołówstwa (WPRyb) podlega wyłącznej kompetencji UE i jest fundamentem unijnej polityki dotyczącej bezpieczeństwa żywnościowego i środowiska, która opiera się na zrównoważonym rozwoju środowiskowym, społecznym i gospodarczym, współpracy regionalnej i podejmowaniu decyzji na podstawach naukowych.

UE ma największą wyłączną strefę ekonomiczną na świecie i już podejmuje działania na rzecz zabezpieczenia swoich zasobów dla przyszłych pokoleń. UE jest więc wyjątkowo predysponowana, aby przewodzić globalnemu zarządzaniu oceanami, z uwagi na wielkość jej obszaru morskiego, wagę gospodarczą oraz wiodącą rolę w dziedzinie prawa i regulacji.

Dyplomacja oceaniczna nie jest już opcjonalnym narzędziem polityki zagranicznej, lecz strategiczną koniecznością dla bezpieczeństwa, handlu, zrównoważenia środowiskowego i odporności gospodarczej Europy. Spójną unijną kartę dyplomacji w dziedzinie mórz i oceanów należy wykorzystywać do wywierania wpływu na partnerów handlowych, do nakładania wiążących zobowiązań w zakresie zrównoważonego rozwoju, do zagwarantowania sprawiedliwego dostępu do zasobów i do zwiększenia skuteczności chronionych obszarów morskich.

Rybołówstwo i akwakultura to atuty strategiczne z punktu widzenia bezpieczeństwa żywnościowego i rozwoju obszarów wiejskich. Ważne jest uznanie szerszej tożsamości i roli rybaków, którzy stoją na straży środowiska morskiego, wnoszą wkład w turystykę środowiskową i napędzają rozwój lokalny w społecznościach nadbrzeżnych. Środki ochrony środowiska nie mogą działać na niekorzyść żywotności społeczno-gospodarczej.

Należy ograniczyć nadmierną zależność od importu żywności pochodzenia morskiego za pośrednictwem polityki samowystarczalności dzięki angażowaniu państw trzecich w spełnianie równoważnych norm środowiskowych i społecznych oraz zapobieganie nieuczciwej konkurencji. Należy wzmocnić współpracę między rybakami a innymi zainteresowanymi stronami z sektora morskiego w sprawach takich jak planowanie przestrzenne obszarów morskich, wdrażanie energii ze źródeł odnawialnych, organizacja łańcucha dostaw żywności pochodzenia, gospodarka o obiegu zamkniętym oraz dywersyfikacja w ramach zrównoważonej niebieskiej gospodarki.

Należy odbudować zaufanie między zainteresowanymi stronami z sektora rybołówstwa a

instytucjami UE dzięki poprawie przejrzystości, oceny i zaangażowania w tworzenie polityki. Konieczne jest, aby międzynarodowa współpraca naukowa i zwiększone inwestycje w badania morskie służyła reagowaniu na globalne wyzwanie i wspieraniu kształtowania polityki w oparciu o dowody.

Zasadnicze znaczenie ma ścisła współpraca ze Stanami Zjednoczonymi, np. za pośrednictwem Krajowej Administracji Oceanicznej i Atmosferycznej (NOAA), przy uznaniu roli partnerstw transatlantyckich w postępach w zarządzaniu oceanami i nauce o oceanach. Godne ubolewania jest wycofanie się Stanów Zjednoczonych z niektórych organizacji wielostronnych, które osłabiło wspólne działania.

Aby osiągnąć cele wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb), należy wspierać ją odpowiednim i stabilnym finansowaniem.